

Mar Massanell (UAB, IEC) es referí a la faceta d'Artells com a autor de dos diccionaris bilingües, *Vocabulari castellà-català abreujat* (1958) i *Vocabulari català-castellà abreujat* (1961), i com a divulgador lingüístic en els dos volums que conformen *Llenguatge i gramàtica* (1969 i 1971). Massanell parlà dels criteris de selecció que Artells feu servir per a les entrades dels diccionaris bilingües. Seguidament, explicà la distribució temàtica en capítols que Artells havia seguit a *Llenguatge i gramàtica*, que conté els articles que ell mateix va escriure per a la columna homònima de *Serra d'Or*.

Josep V. Garcia Raffi (UV) parlà de l'estudi que havia dut a terme amb Anna Devís sobre els tres volums de les *Lectures escollides* (1962, 1965 i 1969), signats per Eduard Artells i Joan Triadú. Aquests llibres contenen una selecció de textos de prosistes catalans pensada per als cursos d'ensenyament del català. Garcia Raffi s'aproximà a l'autor i l'obra, i, a continuació, analitzà el text i les notes lingüístiques, els temes tractats i les notes bibliogràfiques.

El corrector i escriptor Àlvar Valls donà testimoni de les relacions personals i professionals que mantingué amb Eduard Artells i manifestà el respecte i l'estimació que li tenia. Es conegueren a *Serra d'Or* l'any 1964 i conservaren una llarga amistat fins al dia de la seua mort, període durant el qual rebé el seu mestratge. Valls, que anomenà Artells «mestre i avi», explicà jocs de paraules recurrents en Artells i anècdotes personals, en relatà el vessant més jocós i es referí als malnoms amb què Joan Fuster i Terenci Moix s'hi havien referit.

Josep Àngel Cano (UV) se centrà en la polèmica entre Joan Fuster i Eduard Artells. Exemplificà els límits i la funció del corrector a partir de fragments confegits per l'escriptor de Sueca. Cano explicà, més particularment, que Fuster no estava d'acord amb el fet que *clero* no aparegués al diccionari, malgrat que hi consta *clerical* i derivats. Així, Fuster atacava l'«ultraconservadurisme granític de les nostres vestals acadèmiques». La controvèrsia que emprengueren Fuster i Artells es pogué llegir en sis articles de *Serra d'Or*, publicats entre 1970 i el traspàs del corrector, el gener de 1971.

L'escriptor i crític literari Joan Josep Isern revelà com tingué notícia de la figura d'Eduard Artells, de qui digué que havia estat irreductible i necessari. S'hi interessà, en primer lloc, a partir de la polèmica amb Terenci Moix, iniciada el novembre de 1970 amb l'article a *TeleEXPRES* «¡Ay, Maese Artells, no me toquéis el voraviu!», que Artells respongué amb un joc de paraules a *Serra d'Or* «Nosaltres, moixoní. Plau-te Terenci?». En segon lloc, s'hi aproximà també mitjançant la tasca que emprengueren Artells i Triadú per a la recuperació de la llengua catalana durant la dictadura franquista, una època en què tots dos participaren en la creació de la Junta Assessora per als Estudis de Català (JAEC).

El col·loqui entre Albert Jané (IEC) i Joaquim Arenas (SEDEC, 1983-2003), moderat per Joan Josep Isern, se centrà en el record d'Eduard Artells. Arenas exposà que a partir de la col·laboració a Òmnium Cultural a finals dels anys seixanta tingué una relació curta però intensa amb Artells i, seguidament, destacà la tasca d'Artells i Triadú en el manteniment de la llengua catalana. Al seu torn, Albert Jané parlà de la participació d'Artells al tribunal dels exàmens de català del curs mitjà i de la feina que feren els professionals com Artells, malgrat les reticències dels seus contemporanis. Jané apuntà que, gràcies a l'esforç de professionals com Artells, el català s'ha mantingut com a llengua de cultura fins als nostres dies.

Mercè FELIU i CUBERES

XXXVI Curs de Sociolingüística de la Nucia. 40 anys de la Llei d'Ús i Ensenyament (1983-2023): present i futur de la llengua (10, 11, 24 i 25 de novembre de 2023). — Els dies 10, 11, 24 i 25 de novembre, tingué lloc la XXXVI edició del Curs de Sociolingüística de la Nucia, en

la qual es revisà l'impacte de la LUEV i s'analitzà la situació del català al País Valencià quaranta anys després de la promulgació de la llei.

L'obertura del curs anà a càrrec del professor Miquel Àngel Pradilla (IEC / Universitat Rovira i Virgili), que proporcionà les eines necessàries per a contextualitzar el present lingüístic del País Valencià, analitzar-lo i oferir-ne dades estadístiques adients per a formular-se una idea ben bastida del futur, atès el grau de coneixement de la llengua, de la identificació lingüística dels parlants, de l'ús i de la transmissió familiar, element clau per a garantir el futur del valencià com a llengua de comunicació. En la primera sessió d'aquest curs de sociolingüística no podia faltar un sentit record a Carme Junyent, que ens deixà el setembre de 2023. La reconeguda lingüista fou homenatjada amb la lectura, per part d'estudiants de la Universitat d'Alacant (des d'ara, UA), de tres articles seus. Com a punt i seguit de la primera sessió, hi hagué l'entrevista de Vicent Vidal (UA) a Moisès Vizcaíno, fundador del *Diari La Veu*. Vizcaíno demostrà la necessitat de l'existència de mitjans de comunicació íntegrament en valencià que contribuïsquen al debat democràtic i a una visió crítica de la societat.

L'endemà, s'inaugurà la sessió amb l'entrevista al traductor audiovisual Daniel Solé, a càrrec d'Elena Sánchez (UA). Solé donà compte de l'esforç creatiu que requereix la seua faena, ja que s'ha de provar de connectar amb l'audiència parant esment a la seua realitat lingüística, però sense caure en l'acomodament d'oblidar el criteri de normalització pel qual es treballa. Per a açò s'ha d'aconseguir un equilibri que tinga en compte aspectes com la versemblança i el joc pertinent amb els diferents registres. A continuació, Brauli Montoya (IEC / AVL / UA) presentà l'Enquesta de Coneixement i Ús del Valencià de 2021 i la comparà amb altres anteriors, amb l'objectiu d'analitzar les tendències de factors com la transmissió lingüística intergeneracional o l'ús del valencià en l'àmbit social. Com a final de les sessions del primer cap de setmana tingué lloc una entrevista a Pau Alabajos, una icona de la música de cantautor valenciana. El torrentí feu un repàs de la seua trajectòria, que il·lustra els darrers vint anys del panorama musical valencià, un dels espais en què la llengua ha assolit un major grau de normalitat.

La tercera sessió començà amb Lluís Català (UA) i el seu estudi sobre el coneixement, l'ús i les actituds lingüístiques al Baix Vinalopó. Català exposà els resultats d'una enquesta organitzada per El Tempir i l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, de la qual se'n podien extraure conclusions significatives, relacionables amb paràmetres com el de la identificació lingüística o la ideològica. AveHí Flors (Universitat de Barcelona) ens parlà de la relació del jovent amb la llengua des del punt de vista sociolingüístic; partint d'un estudi fonamentat en entrevistes a adolescents, mostrà la importància d'aquesta etapa en l'adquisició d'una determinada consciència lingüística que sovint marca per a tota la vida. La jornada es tancà amb una taula redona coordinada per Josep Manuel Escolano (UA) en la qual participaren Glòria Gómez (IES Figueras Pacheco, Alacant), Rosa Pinto (CEIP El Palmerar, Alacant), Vicent Guardiola (CEIP Garganes Foieta, Altea) i Ruth Bono (IES Altaia, Altea). Aquestes intervencions ens van permetre acostar-nos més a la realitat del dia a dia dels escolars pel que fa a la presència i la percepció del valencià.

La darrera sessió començà amb la presentació de la plataforma Poblet.info per part d'Aitor Muñoz. Com a creador audiovisual, ens explicà com se sentí empès a emprendre el projecte, que suposa ara per ara el punt de referència més destacable per a trobar contingut en valencià. Muñoz ens descobrí molts altres creadors que ara mateix tracten de fer-se un lloc en el món audiovisual, i quins són els obstacles amb els quals topen en el camí cap a la professionalització. A continuació, Vicenta Tasa (Universitat de València) ens parlà d'un tema que ara mateix es troba en primera línia d'actualitat: la presència del català en institucions parlamentàries. Ho feu específicament dels àmbits parlamentaris valencià, espanyol i europeu, i exposà cronològicament com hi han anat evolucionant els drets lingüístics, i fins i tot de quina manera se n'han fet servir els parlamentaris. Finalment, com a colofó del curs, es desenvolupà una segona taula redona, moderada per Dari Es-

candell (UA), que tingué com a objecte el panorama literari valencià, que comptà amb l'editora Sandra Caspir, l'escriptor i docent Francesc Gisbert, la llibretera Eva Gisbert i la bibliotecària Llúcia Signes. Els ponents coincidiren a observar que cal un esforç conjunt i coordinat entre administracions, editorials, llibreries, biblioteques i centres educatius per a la difusió de la literatura en valencià; remarcaren la importància de la renovació de les propostes literàries i de les dinamitzacions i activitats que s'hi fan i van valorar positivament l'evolució del mercat literari en català, tot i trobar a faltar una major comunicació amb la resta de territoris catalanoparlants i una aposta política més decidida i ferma en aquest àmbit.

Vicent VIDAL LLORET
Universitat d'Alacant
Pau GALLEGRO FRANCÉS
Universitat d'Alacant

Xornaes Nueves Llendes na Filoloxía Asturiana (Uviéu, 22 y 23 de payares de 2023). — Nel pasáu mes de payares, la Universidá d'Uviéu acoyó la primer edición de les Xornaes *Nueves Llendes na Filoloxía Asturiana*: una iniciativa entamada por siete investigadores del Seminariu de Filoloxía Asturiana (SFA) y de los Departamentos de Filoloxía Española y Filoloxía Clásica y Románica, col sofitu del Gobiernu d'Asturies.

Les Xornaes «Nueves Llendes na Filoloxía Asturiana» surden, per un llau, del interés por aproximar a los Estudios Asturianos les corrientes y metodoloxíes d'actualidá que se vienen trabayando notros campos y contestos sociollingüísticos afines; y, per otu llau, respunden a la voluntá de reflexonar sobre los retos que se presenten anguaño pa la Filoloxía Asturiana, col envís de siguir enanchando los horizontes d'estudiu. Poro, l'alcentru vien a sumar un nuevu espaciu académicu de diálogu al rodiu de los Estudios Asturianos, complementariu a otres iniciatives de prestixu que lu preceden, como les «Xornaes Internacionales d'Estudiu» de l'Academia de la Llingua Asturiana (ALLA) y les conferencies del Real Institutu d'Estudios Asturianos (RIDEA), ensin escaecer el puxu d'otros eventos más nuevos, como los congresos organizaos pola Society for the Analysis of Cultural Topics and Linguistic Identities N'Asturies (SANTINA) y pola Asociación de traductores profesionales n'asturianu Verbéu, qu'acumulen pel momentu dos ediciones.

Teniendo en consideranza'l calter reflexivu y dialóxicu d'estes primeres Xornaes, diseñaose un programa con diez intervenciones estenses, de sesenta minutos de duración caúna, nes que se convidó a participar como ponentes a doce especialistas de los campos de la filoloxía y la (socio)lingüística. En concreto, la conferencia inaugural, titulada «El asturiano en las grandes obras de la romanística contemporánea», foi pronunciada por José Enrique Gargallo, Caderalgu de Filoloxía Románica de la Universidat de Barcelona, y punxo'l ramu a les xornaes Javier Giralt Latorre, presidente de l'Academia Aragonesa de la Lengua y profesor de Filoloxía catalana na Universidá de Zaragoza, cola conferencia de clausura: «El espejismo de la España plurilingüe».

El restu de les intervenciones, repartíes ente los dos díes, articuláronse al rodiu de cuatro bloques temáticos, col envís de suxerir avances teóricos y empíricos en varies estayes que resulten d'interés pal progresu de los Estudios Asturianos. Asina, la Sesión 1, nomada «La llingüística y les ideoloxíes» y moderada pol profesor Ramón d'Andrés Díaz, tuvo como finalidá averar a esti contestu una temática que ye davezu esplorada dende aproximaciones como la semiótica y la sociolingüística. Representaron esti bloque'l profesor Enrique del Teso Martín, de la Universidá d'Uviéu, cola conferencia «Saber intuitivo y saber objetivo. Por qué es tan fácil mantener mitos ideológicos sobre las lenguas», y la profesora Iraide Ibarretxe Antuñano, de la Universidá de Zaragoza, cola ponencia: «Lenguas buenas, lenguas malas: cómo entender y cómo superar los prejuici-